

Glo.ordi.

Nemo cū tē. Hiero. Nō sicut att montan⁹: pphete in extasi nesciētes locuti sūt: nec qd dicerent ignorauerūt qui alios docuerūt. Sapiēs enī intelligit que pfect de ore suo. De moysi enī dicit qd eruditus om̄i sapiētia loquebat ad dñm tē.
Ezei. 5. a t de Daniele ad p̄cipē Tyri 8: Mū
P̄. 50. quid sapiētia es Daniele? Mū qd
de se ait: Incerta t occulta sapiētia tē.
Quō aut sapiētia erāt: si tanq̄ būta
aialia qd dicerēt nesciētā? Intellige
bant ḡ qd dicebāt: Xba ergo eoz sapiē
tia t rōne plena erāt. Nec aet voce p
cussus ad aures eoz veniebat. Sz in
Zac. 1. a aio eo p̄ de ip̄ loq̄bat. An: Angel⁹
P̄. 34. qd loquebat in me. et illud: Audia qd
loquatūr in me. d. o. Post historie g
veritatē sp̄ualiter intelligēda sūt oia.
Judea t bierusalē: babylon t phili
stīm: moab t damascos tē. Et in his
omnib⁹ sapiēs architectus faciat fun
damentū: id est ch̄ristū. Hiero. Esai
as vir nobilis t vrbane eloquētia nū
bil in eloquio rusticatatis habēs: nō
tam ap̄ba dicendus ē qd euangelista.
Ita enim liquide christi t ecclie myste
ria psequitur: vt de p̄terit p̄tetur
historiam texere. Prophetauit aut in
bierusalē t in iudea. nondū. t. tribub⁹
captiuatis. t de vtrōg regno nūc mi
xim nūc separatim texuit oraculū. Et
cum interdū ad p̄sentē respicit histo
riā: t post babyloniam captiuitatē
tē. Et reditū

Nico.de lyra

Incipit expositio fratrī Batonis
ordinis minorum super plogum Esate.

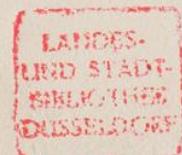
Nemo cū ap̄bas tē. Iste plogus diuidit in qn/
q̄ partes. In quarū prima errore ponentū pro
phetas apud hebreos metrice esse conscriptos
eliminat. ibi: Nemo cū ap̄bas tē. In secunda
opus t auctōrē multiplicitē cōmedat: per qd
auditorū attentionē excitat. ibi: Prīmū de Esata sciendū tē.
In tertia op̄is difficultatē t laboris imministrat insinuat p
qd auditōrē benivolēntiā captat. ibi: Nec ignoro quāti labo
ris sit tē. In quarta locū t tempus t materiam pphetie deter
minat vt per hoc auditores dociles reddat. ibi: Propheta
vit autē. Loc⁹ determinat cū dicit: In bierusalē t in iudea.
Lēpus. cum 8: Necdū deē tribūt in captiuitatē ductis.
Materia tāgīt. s. tra qd dirigit pphetia. cū 8: Ac d vtrōg
regno tē. In qnta pte a Paula t Eustochio: qd scribit: sus
fragia orationū postular. ibi: Quē qd plus amar⁹ tē. His
vitis expositioni lēfē insitam⁹. Nemo cū ap̄bas. i. libros pro
phetaz: t Versib⁹ viderit tē. i. distinctos breuib⁹ clausu
lis. qd̄ p̄cola distinguit t comata: sicut inferius exponet pie
nius. c Metro eos tē. exq̄stū modum loquēdi habet hic
Hiero. Metrū enī certis pedū mēlūris atq̄ spatijs termina
tur: nec ultra divisionē tēpōz p̄stitutā. pgredit: t ita qd̄ metri
ce loquit̄ metrū qd̄ quodā vinculo alliga⁹. t d̄ metrū a me
etros grecē qd̄ est mēlūra larine: qd̄ habet certā mensurā sylla
barū t tēpōz. t nemo existimet ap̄bas. d Et aliqd̄ sit tē.
vt. i. metris ligēt: aut metrice scribant̄. sicut enī dicit arator.
Psalterii lyrici cōposuere pedes. In ep̄la ad Paulinū: vbi
exponit littera illa David simonides nosfer tē. iuuenies istū
versū cum expōsiōne sua. Itē finis. puerb̄z ab illo loco. s.
Wulter forē quis iuueniet: merrice scribis. vide supra in plo
go sup libros regū ab illo loco: Sz etiā psalmi: v̄f̄ ad locū:
Poro qngs lēfē. t iuuenies satis de metris istis. Itē i sedo p
logo sup Job dicit Hiero. Oia fere scripturar̄ cātica sub me
tro cōphendi. i. metrice scribi. Sed pot̄ estmet fieri i. pph
etis. e Qd̄ i Demosthene tē. i. i scriptur̄ Demosthenis et
Tullij: p̄splace sc̄p̄lerūt t si metrice. f Ut p̄cola tē. pph
et sicut op̄a Tullij t Demosthenis. g Qui vtrōg p̄sa. tē.
In sedo plogo sup Job circa mediū dicit̄ est quid sit p̄sa: et
quid versūs. Cola t comata appellat maiores t minores di
stinctiones. Colon enī grecē mēlū latine. Coma aut̄ iterp̄
ratur articul⁹ sive p̄ticula. Articul⁹ autē dicit̄ parū mēlū.
Sicut autē in corpe articulus minor est mēlū qd̄ mal⁹ ē: sic

Prologus in Esiam

coma minus ē colō: qd̄ dicit̄ mēlū orationis. Coma Xo se ha
bet p̄ modū articuli. t dicit̄ qdaz q̄ coma est qn̄ nec est; pfecta
p̄structio nec pfecta sentētia: t sit ibi punct⁹ rotundus vel flē
rus. Colon vel colū vbi est pfecta cōstructio: sed nō pfecta sen
tentia: t ibi sit punct⁹ eleuatus. Periodus Xo est qn̄ pfecta ē
cōstructio t pfecta sentētia. Ibi sit
versus. verbi grā. Esal. j. Qd̄ si nolue
ritis t me ad iracundia. puocauerit: ecce coma. Glad⁹ deuorabit vos. ecce
colon vel colū: qd̄ cōstat ex duob⁹ co
matibus. Quia os dñi locutū ē. ecce
terminat sentētia t sit periodus in si
ne versus: t dicit̄ a peri qd̄ est circū: t
odos qd̄ est cantus: quasi circularis
t pfectus cātus: t cōcordant sat̄. ver
ba Iido. in. i. etymol. vbi dicit: Co
ma p̄tcula est sentētia: colon mēlū:
periodus ambitus vel circūtus: sūm
ip̄m dicit̄ periodus a peri quod ē cir
cū: t odos quod est via: quia in fine
versus pfecta est via prolationis. Ec
subdit̄ Iido. Fit autem ex cōincidē
ne verbōs comatē comata colon: ex
colon periodus. coma est luncture si
nitio. s. articulus: v̄puta: Et si vereor
iudices: ecce vnum coma. Sequitur t
aliud coma: ne turpe sit. p̄ fortissimo
viro dicere: t factum est colon. i. mem
brum: quod intellectum sensu p̄stā.
sed adhuc p̄det oratio. Sieq̄ dein
de ex pluribus membris fit period⁹:
id est extrema sentētia clausula. Ita
veterē iudiciorū morem requirūt p̄pe
riodus autē longior esse no debet: qd̄
vt spiritu uno p̄fatur. Men⁹ lo
quitur Iido. in. i. etymol. de ista ma
teria. Dicit enī. ibi: Positura est figura ad distinguēdos sen
sus per colā: comata: t periodos. que dum ordine suo appon
tur: sensum nobis lectionis ostendit. Dicte autem positurae ut
qua punctis positis annorant̄: vel qd̄ ibi vox. p̄ intervallo di
stinctio deponit̄: has greci thessy vocant̄: latini posituras.
Prīmo positura subdistinctio dicitur: eadē ē t coma. Media
distinctio sequēs est: ipsa ē et colon. Ultima distinctio est que
totam sentētia claudit: ipsa est t periodus. Cuius ut dixim⁹
partes sunt colā t comata: quarum diuersitas punctis diuer
so loco positis demonstratur. Abi enī in initio pronunciatio
nis: neccum plena sensu pars est: t tamē respirare oportet
fit coma: id est particula sensus: punctusq̄ ad imam litteram
ponit̄: t vocatur subdistinctio: ab eo qd̄ p̄ punctum subtus: id
est ad imam litteram accepit. Abi autem in sequentibus iam
sentētia sensum prestat sed adhuc superest aliquid de sentē
tie plenitudine: fit colon: id est media distinctio mediamq̄
litteram punc̄to notamus: id est ad medium litteram punc̄tu
ponimus. Abi vero iam per gradus p̄nunciando plēna sen
tentie clausulam facimus: fit periodus: p̄cūtūs ad caput lit
tere ponimus: t vocatur distinctio: id est dislunctio: quia inte
gram separat sentētia. Hoc quidem apud oratores: ceterum
apud poetas: vbi in versā post duos pedes syllaba remanet.
vt ibi: Arma vtrūmq̄ cano: coma est. quia ibi post scandone
preciso verbi facta est. Abi vero post duos pedes de pte ora
tionis nihil superest. vt ibi: Anglia: Flandria: colon est. tor⁹
autem versus periodus est. Aliqui exponunt: Per colā. id ē
per maiores decisiones et per clausulas quasdam ex duabus
vel pluribus dictionibus constat: vt Esal. i. Pereliquerūt
dominum: blasphemauerunt sanctum israel: ab alienati sit re
trorum. Et comata. id ē minores decisiones: vt Esal. i. Et
cabitur nōmē eius admirabilis: consiliarius: deus fortis tē.
b Interpretationem nouam. istam scilicet translationem
que iam noua dicitur: quia de primo vase translatā: scilicet de
hebreo in latinum: non sicut alle que primo de hebreo in gre
cum: post de greco transserbantur in latinum. Et ideo dicit̄
nouam: quia ante eum nemo de hebreo transtulit in latinum.
i Nouo scribendi genere. id est profaice: quia antiqui phi
losophi et poete metrice solebant̄ scribere: et non profaice. An
de Iido. i. etymol. dicit̄: tam ap̄d grecos qd̄ apud latinos lō
ge antiquiorē curam fuisse carminū qd̄ prole: omnia enī pri
us versib⁹ condebantur. prole autem studium sero vlguit,
t ideo appellatur nouum genus scribendi.

Nico.de lyra

coma minus ē colō: qd̄ dicit̄ mēlū orationis. Coma Xo se ha
bet p̄ modū articuli. t dicit̄ qdaz q̄ coma est qn̄ nec est; pfecta
p̄structio nec pfecta sentētia: t sit ibi punct⁹ rotundus vel flē
rus. Colon vel colū vbi est pfecta cōstructio: sed nō pfecta sen
tentia: t ibi sit punct⁹ eleuatus. Periodus Xo est qn̄ pfecta ē
cōstructio t pfecta sentētia. Ibi sit
versus. verbi grā. Esal. j. Qd̄ si nolue
ritis t me ad iracundia. puocauerit: ecce coma. Glad⁹ deuorabit vos. ecce
colon vel colū: qd̄ cōstat ex duob⁹ co
matibus. Quia os dñi locutū ē. ecce
terminat sentētia t sit periodus in si
ne versus: t dicit̄ a peri qd̄ est circū: t
odos qd̄ est cantus: quasi circularis
t pfectus cātus: t cōcordant sat̄. ver
ba Iido. in. i. etymol. vbi dicit: Co
ma p̄tcula est sentētia: colon mēlū:
periodus ambitus vel circūtus: sūm
ip̄m dicit̄ periodus a peri quod ē cir
cū: t odos quod est via: quia in fine
versus pfecta est via prolationis. Ec
subdit̄ Iido. Fit autem ex cōincidē
ne verbōs comatē comata colon: ex
colon periodus. coma est luncture si
nitio. s. articulus: v̄puta: Et si vereor
iudices: ecce vnum coma. Sequitur t
aliud coma: ne turpe sit. p̄ fortissimo
viro dicere: t factum est colon. i. mem
brum: quod intellectum sensu p̄stā.
sed adhuc p̄det oratio. Sieq̄ dein
de ex pluribus membris fit period⁹:
id est extrema sentētia clausula. Ita
veterē iudiciorū morem requirūt p̄pe
riodus autē longior esse no debet: qd̄
vt spiritu uno p̄fatur. Men⁹ lo
quitur Iido. in. i. etymol. de ista ma
teria. Dicit enī. ibi: Positura est figura ad distinguēdos sen
sus per colā: comata: t periodos. que dum ordine suo appon
tur: sensum nobis lectionis ostendit. Dicte autem positurae ut
qua punctis positis annorant̄: vel qd̄ ibi vox. p̄ intervallo di
stinctio deponit̄: has greci thessy vocant̄: latini posituras.
Prīmo positura subdistinctio dicitur: eadē ē t coma. Media
distinctio sequēs est: ipsa ē et colon. Ultima distinctio est que
totam sentētia claudit: ipsa est t periodus. Cuius ut dixim⁹
partes sunt colā t comata: quarum diuersitas punctis diuer
so loco positis demonstratur. Abi enī in initio pronunciatio
nis: neccum plena sensu pars est: t tamē respirare oportet
fit coma: id est particula sensus: punctusq̄ ad imam litteram
ponit̄: t vocatur subdistinctio: ab eo qd̄ p̄ punctum subtus: id
est ad imam litteram accepit. Abi autem in sequentibus iam
sentētia sensum prestat sed adhuc superest aliquid de sentē
tie plenitudine: fit colon: id est media distinctio mediamq̄
litteram punc̄to notamus: id est ad medium litteram punc̄tu
ponimus. Abi vero iam per gradus p̄nunciando plēna sen
tentie clausulam facimus: fit periodus: p̄cūtūs ad caput lit
tere ponimus: t vocatur distinctio: id est dislunctio: quia inte
gram separat sentētia. Hoc quidem apud oratores: ceterum
apud poetas: vbi in versā post duos pedes syllaba remanet.
vt ibi: Arma vtrūmq̄ cano: coma est. quia ibi post scandone
preciso verbi facta est. Abi vero post duos pedes de pte ora
tionis nihil superest. vt ibi: Anglia: Flandria: colon est. tor⁹
autem versus periodus est. Aliqui exponunt: Per colā. id ē
per maiores decisiones et per clausulas quasdam ex duabus
vel pluribus dictionibus constat: vt Esal. i. Pereliquerūt
dominum: blasphemauerunt sanctum israel: ab alienati sit re
trorum. Et comata. id ē minores decisiones: vt Esal. i. Et
cabitur nōmē eius admirabilis: consiliarius: deus fortis tē.
b Interpretationem nouam. istam scilicet translationem
que iam noua dicitur: quia de primo vase translatā: scilicet de
hebreo in latinum: non sicut alle que primo de hebreo in gre
cum: post de greco transserbantur in latinum. Et ideo dicit̄
nouam: quia ante eum nemo de hebreo transtulit in latinum.
i Nouo scribendi genere. id est profaice: quia antiqui phi
losophi et poete metrice solebant̄ scribere: et non profaice. An
de Iido. i. etymol. dicit̄: tam ap̄d grecos qd̄ apud latinos lō
ge antiquiorē curam fuisse carminū qd̄ prole: omnia enī pri
us versib⁹ condebantur. prole autem studium sero vlguit,
t ideo appellatur nouum genus scribendi.

Glo.ordi.

Prologus in Esaiam

Nico.de lyra

Ereditum populi significet in iudea; aduocari onem tñ gentium et christi aduentu omnem intendit curam. **Hiero.** Sic Esaiam exponaz ut no solum prophetam sibi euangelistam et apostolum doceam, de se enim et de ceteris euans

Ro.10.c gelitis ait: **E**sperio si pedes euangelicanum pacem tecum. **A**d ip. sū vero quasi ad apostolum loquitur deus dicens: **Q**uem mittaz? et quis ibit ex vobis tecum.

J.6.c et ille: **E**cce ego: mittime. **Hiero.** Nemo puer me Esalā breuiter posse exponere: cū vniuersa dñi sacramenta continet: pdicat d virgine natum emmanuel: et signa eius ac mirabilia: mortuum quoq; et sepultum: resurgentem ab inferis: et salvatorem omnium annunciat. **Q**uid loquar de physica: ethica et theologia? **Quicq;** sanctarū est scriptura rum: quicquid potest humana lingua pferre: et mortalibus sensus pcpere ostinetur in litteris Esiae prophētā. **T**u et ipse ait: **E**rit vobis visio om̄is sicut verba libri signati quem nesciens lras. i. gentilis legere non pot. **N**eque sciens lras. i. iudeus: quod scientiam lras. tactat: quoniam ei signat: et non recipit eum quem signauit pater: quod aperit et nemo claudit tecum.

Hiero. Magni labores ē totū Esaiā disserere: et quod major magna ingenia desiderauit. i. grecorum: apud latinos aut grāde ē silentiū. **Martyr** tñ Victorin⁹ imitus fidei scīa sc̄pīt i. eū. lūs. q̄tuor editiōes et p̄ḡ ad visiones q̄dru/ pedū i. deserto. **D**rigenes at. xxv. volumia exarauit. et. xxv. homelias: et quedā excep̄ta. **L**usebi⁹ p̄aphyli historiā explanando. xv. edidit volumina. **D**ydimus ab h̄ loco.

340. **C**ōsolamini p̄ple meus, v̄sq; ad finē volū, minis decē et octo thomos. **A**pollinar⁹ mo/re suo compēdiosē grādis vie spartia p̄teruo/lat. **A**duertēdū quāte difficultatē sit Esaias: ut n̄o fastidiose aures ad intelligendas scripturas nauſeātes ignocēt nūbi. p̄līx⁹ loquenti. **Hiero.** Puto. lxx. iterptes tā apta fidei sacramēta p̄spicue noluisse. p̄de/ re me sanctū dare canib⁹: et porcī margari/ tas darēt: et id ī Esiae int̄pretationē mīta occul/ tasse. **Hiero.** Sicuti p̄termis̄. lxx. d hebraico disputauit. **P**ō feci: quod aut eadē aut silia sūt pleraq; cū ceteris: et dupli exponēdo editio ne vñlii libros explanationis extendere.

288.7.c **I**nclit Esia,

a **D**istinximus. id est distinete et aperte scripsimus: quod multum prodest legentibus. **b** **A**c p̄imum de Esia sciendum q̄ in sermone suo difertus sit: id est discrep̄t et eloquens. **c** **Q**ui p̄ippe. id est quid mirum. **d** **A**vir nobis genere. et nobilior mente. **e** **F**it urbane eloquētū. id est curialis et elegans eloquentie. Aliqui libri habent urbane elegantie: quasi diceret. sicut urbani excellū rurales in eloquētū et curialitate: sic Esaias habet preminentiam eloquij p̄e ceteris prophetis.

f **N**ec habens quicq; in eloquio rusticitatis admixtum. nullam enim incompositionem vel inordinatum habet in suis verbis: sed semper ordinate loquitur et ornata.

g **V**nde. quia sc̄pīt ita diserte et ornata loquitur in hebreo. **h** **A**ccidit. hoc quod sequit̄:

i **A**t p̄e ceteris prophetis: **k** **F**lorem sermonis eius. id est ornatum quem habet in hebreo tecum.

l **T**ranslatio non potuerit tecum. in latino. Sic responderet ad antiphoram que posset et fieri. quare sc̄pīt sua translatio non habet tantum ornatum librorū quātū habet ipsum hebraicum. multa enim bene sonant in una lingua: que non ita bene sonant si ad aliam lingua fuerint translata.

m **D**einde etiam hoc adiungendū. precedenti prophete commendationi.

n **Q**uid non tam. id est in tantū: o **P**ropheta dicendus sit. id est quātū erat: p **E**angelista. quasi diceret: q̄ iam facta manifeste narrat. magis dicendus est euāgelistā. q̄ propheta: qui sub enigmate et obscuritate veritates futuram prenuntiat.

q **I**ta enim vniuersa christi ecclesie tecum. id est clare et expresse: r **P**rosecut⁹ est. scribendo: s **A**t non eum p̄. tecum. id est p̄phetare.

t **S**ed de p̄teritis bistro. tecum. id est construere vel ordi- nare. **Esa. ix.** **P**arvulus enim natus est nobis: et filius datus est nobis. **E**cce q̄ expresse predicit de christo.

v **I**te coniūcio. id est opinor: vel quibusdam cōiecturis ppndo. **x** **N**oluisse tunc tēporis tecum. id est trinitatis incarnationis et passionis secreta mysteria.

y **P**erspicue ethnicis. i. gentilibus qui erant in egypto quādo trāstulerūt. **z** **P**rodere als pandere. i. manifestare. vide in opusculo d̄ vocabulis biblici vbi exponitur ethnicus.

a **R**es sanctū canibus: et marigatas porcis darent. **Matt. vii.** **b** **N**ue. sacra menta o paula et eustochium: c **A**nimaduertētis abscondita. id est de industria omissa ab illis septuaginta interpretibus.

d **C**um hanc editionē legeritis. sc̄pīt in qua exprimuntur. vnde **Esa. ix.** vbi septuaginta transtulerant: magni consiliū angelus. **Hiero.** trāstulit sicut erat in hebreo. et vocabitur nomen eius ad mirabilis: consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Item multa omiserunt vel obscure transtulerunt: sicut patet in ep̄stola ad **Desideriū.** **g** posita.

e **A**ccignoro quātū laboris sit prophetas intelligere. p̄ hoc insinuat se multū laborasse. In ista translatione hoc dicit: quia prius oportuit eum addiscere hebraicum anteq; p̄phetarum plenum habuerit intellectū: et sic multū laborauit ī addiscēdo hebraicum: et transferendo postea in latinum.

f **M**ec facile quēpiam posse iudicare de interpretatione: utrum sit vera: falsa: completa aut diminuta.

g **N**isi intellexerit prophetas ī linguagium hebreum.

h **A**nte que legerit. translates in latinus. Per hoc reprehendit quodā emulos: qui reprehendebant ei translationem: non intelligentes hebreacem veritatem.

i **H**os quoq; patere. id est expositus esse: k **D**orisbus: id est detractionibus: l **P**lurimorum. mīhi inuidentium.

m **Q**uod. id est cuius sententia vel intellectum. n **C**onsequit̄ no valent. id est nequeūt habere vel adipisci:

o **D**epiciunt quasi maledictū. p **S**ciens ergo et prudens. id est sc̄leret et prudētēt.

q **I**n flāmaz mitto manū. id est expo/ no me periculū. s. detrac̄tiōb⁹ emulorū. Et vide alludere facto **S**ceuole: q̄ cū **V**alerius vellet **P**orrenā regē romani imperij inimicū occidere: occidit ignorātēr in maxi. li. 3. castris regiū scribā: et q̄ sic errauit manū tā diu in igne temuit donec cōbusta **V**ic⁹ liu⁹. fuit. vel est vulgaris modus loquēdi.

r **A**t nihilominus hoc a fastidiosis. id est tedious vel fastidio plenis: s **L**ectoribus p̄cor. qui fastidūt. i. horēt vel spernunt translationē meaz: vel quos tebet eam audire. Versus: **F**astidit teder: fastidit spernit et horēt.

t **A**t quomodo. i. sicut: v **H**eci post se p̄tuaginta tecum. i. eoz translationes: r **L**egunt. **D**e istis trib⁹ inuenies. s. in secundo. p̄log sup **Job.** circa principiū. Legunt inquā. y **C**el ob studiū doctrine sue. i. exercitiū ingenij sui. vel ut multa legentes multa sciāt et doceāt alios.

z **C**el ut septuaginta. interpretum translationem.

Magis ex

Nico.de lyra

a Magis ex collatiōe rē. p̄ferendo translationem translatiōnē: quia collatio plurimū magis valet ad melius intelligēdū.

b Sic et isti. emuli mei vel lectores fastidiosi. **c** Saltem vnum. non plures sicut greci. **d** Post priores rē. me. s. q̄ post eos qui de hebreo trāstulerūt in grecū de hebreo trāstu- li in latinū. **e** Legant prius. editiōnem meas. **f** Et postea despiciāt.

si reprehensibilez viderint. **g** Ex iudicio. discretionis. sed non ex odio sa p̄suptiōe: vt fiat endiadis. **h** Prophetaut autē Esaias in hierusalē: me tropoli iudea. **i** Et in iudea. vides tur hoc superfluuz. **j** Per hoc enim qđ supra dixerat eum p̄phetasse in hierusalē: sat is videt dixisse eum in iudea p̄phetasse. **k** Ad hoc dicendū q̄ iudea quādoq̄ dicit tota terra p̄missionis. **l** Unde in p̄s. **m** Not in iudea de. **n** q̄ dicit terra duarū tribūn. **o** Mat. **p** Audiens autē q̄ Archelaus regnaret in iudea. **q** His pontē pro sorte inde. **r** Paral. **s** Iudea t̄ hierusalem nolite timere. **t** sors iudea. **u** sors beniamin: in qua erat primo hierusalē. et sic accipit hic. ponit ergo hic hierusalem p̄ sorte beniamin. et iudea. p̄ sorte iudea. **v** Necdum. id est nondum. **w** Decem tribubus rē. sc̄z quas post ea captiuata salmanasar rex assyriorū. **x** Unde. **y** Reg. xvij. d. Trāstatus est israel de terra sua in assyrios. **z** Contrarium tamē vide. **iiij**. Reg. xx. et in multis alijs locis: q̄ Esaias p̄phetauit usq̄ ad manassen q̄ occidit eum. et cōstat q̄ nunc captiuata erant decem tribūz. **aa** Septimo anno Ezechie patris manasse. **bb** **cc** **dd** **ee** **ff** **gg** **hh** **iiij**. Reg. xvij. Anno se- xto Ezechie capta est samaria. et trans tulit rex assyriorum israel in assyrios. **kk** Ad qđ respōdēdū ē exponēdo. **ll** Prophetauit. p̄phetaare inchoauit.

m Ac de vtrōq̄ regno. i. decem tribuum t̄ duarū: q̄ sc̄lūm est: sicut habetur. **n** Texit. i. ordinauit: o Draculū. i. p̄phetaūt q̄ est diuinū responsū: vel diuinū eloquīū. **p** Et cum interdū. hic tāḡf̄ materia bulus libri. s. opera iusticie et misericordie. iusticie ibi: Et post babylonte captiuitate. misericordie ibi: Redicū populi significet in iudeam. et sequit: q Tamē ois eius cura. i. principalis intentio est. **r** De vocatione gentium. ad fidem. **s** Et de aduētu christi. in carnem. **t** Quem. christum: **v** Quāto plus amatis rē. vt p̄ obrectatione p̄senti. id est. p̄ emulatiōe p̄fēnti. vel. p̄ sustinentia p̄sentiōis obrectationis. **x** Lan- niant. id est detrahēdo discerpunt. **y** Qui scit me rē. s. be- bree et chaldaice: **z** Eruditōe sudasse. id est multū labo- rasse. Dicis enī q̄ ppter hoc q̄ posset loqui chaldaicū fecit si bi limare dentes. **a** De falsitate scripturarū. quia an trālationem Hieronymi dicebant nos habere falsas biblias et corruptas. **b** Insultarēt. i. improperarent. Insultare au- tem aduersariorū. p̄prie dicitur eūz quadam cauillatione et derisione deridere.

Finit qualisq̄ expositio istius prologi.

Postilla Nicolai de lyra sup Esaiam incipit. et p̄mo ostēdit eiusdem p̄satio.

H Jerusalē euāgelista dabo. **Esa. xlj.** Sedm q̄ beatus Hieronymus in ep̄la ad Paulinū de oib̄ sacre scripture libris: Esaias nō vide. p̄pheta sed magis euāgelium texere. ppter qđ dicit idex Hiero. in p̄logo sup librum Esaias: q̄ non tam p̄pheta dicen- dus ē: q̄ euāgelista. Et ideo p̄uenienter dicit verbum ppo- stum de ipso. Hierusalē rē. In quo tangunt q̄tuor cause hu- ius libri Esaias quē p̄ manib̄ habemus. s. efficiens: materialis: formalis: et finalis. Efficiens autē causa duplex ē. Una p̄ncipa-

Argumentū in Esaiā Nico.de lyra

l Is. s. sp̄ssancēt. q̄ inspirante locuti sūt p̄phete: s̄m q̄ dicit. **ii** Petri. **j** Nō enī voluntate hūana allata ē aliquā p̄pheta. s. spi- ritus sancto inspirati locuti sūt sancti dei hoīes. **k** Et hec causa rā- git cū dī: Dabo. q̄ cognitionē p̄pheticā dedit Esaias. de q̄ p̄c- accipi qđ dī. **l** Et dedi tē fedus p̄pī. Esaias enim inf̄ alios

p̄phetas clari descriptis mysteriū p̄pī

p̄ qđ genus humānū ē p̄pī deo fēderā- tu.

ii Alta hō cā efficiēs instrumentalis

ē. **iii** Esaias: q̄ sp̄sācto dictante hūb̄ lib-

biū cōscriptis. q̄ notaē cū dī: Euā gelī-

sta. t̄ cū h̄ notaē eriam cā materialis et

formalis. Ad cuius intellexū sciendū

q̄ euāgelista dī ab ei qđ ē bonū: t̄ an-

gelū qđ ē nūcī. **iv** Dicit autē bonū nūcī

triplici rōne. **v** Una ratio accipit ex pte

mittētis. s. q̄a bono dīo mittit. **vi** Et

h̄ sub noīe euāgeliste fāgit cā efficiēs

istrumentalis hūb̄ libri. **vi** Esaias a sp̄i-

rituācto destinat ad nūcīdū hō et

scripto illa q̄ cōtinēt in hūb̄ libro. **vii** De q̄

p̄c accipi qđ dī. **j**. **ix** Sp̄s dīi sug-

me: eo q̄ vñperit me: ad euāgelīcādū

paupib̄ misit me. **ix** Hoc ē līa fīm trāsla-

tionē. **lx** et eadē est snīa i trāslatiōne

nīa q̄. **lxii** Sp̄s dīi sup me: eo q̄

vñperit me: ad anūcīdū māsuēt mu-

fit me. **lxv** Sedo mō dīi aliq̄s bonū nūcī

seu euāgelista rōne boni qđ p̄ ipsum

nūcīa. **lxvi** Et hīc sub noīe euāge-

listē materia hūb̄ libri designt: i quo

mysteriū p̄pī. p̄pī qđ non solū ē bōnū

sed etiam optimū describīt: q̄r sc̄ut dī

ctū ē: maḡ. vide. euāgelīu q̄ p̄phētiā

texere. vñ p̄c dicere illū Luce. **j**. **lxvii**

gēlīcō vobis gaudium magnū qđ erit

oi populo. **lxviii** Tertio modo dīi q̄ euāge-

listā sen bonū nūcīus rōne modi nūcī

andi: et hoc ē q̄n non solū nūcīat bo-

nū: sed etiā bono modo. videlicet lucē

de et ornare. **lxix** Et sic sub nomē euāgelī-

ste tangit forma hūb̄ libri. **lxvii** Sc̄dū tā

q̄ duplex ē forma libri. s. forma tractā-

di et forma tractat. **lxviii** Forma tractā-

di modus agēdi seu loquēdi: q̄ i hoc li-

bro ē valde lucidus et ornatus. **lxix** De cla-

ritate autē eius dicit Hiero. in p̄logo

super librum istum s. Esaias. Ita enim

vinuerat christi ecclesieq̄ mysteria ad

liquidum p̄speculū est: vt non putes eū

de futuro vaticinari: sed de preteritis

historiā texere. **lxviiii** De omatu vero ipsiū

us dicit in eodem prologo de Esaias.

Sc̄dū q̄ in sermone suo disertus

fit: quippe vt vir nobilis et v̄bane elo-

quentle: nec habēs quicq̄ in eloquio

rusticitans admixtum. vnde accidit:

vt pre ceteris florem sermonis eiū trā-

latio non potuerit conseruare. **lxviiii** Sic igitur forma tractā-

di libri que est idem qđ modus loquēdi: designatur sub no-

mine euāgeliste: eo q̄ talis modus est optimus: vt pote luci-

dus et ornatus. ppter quod dicitur. **j**. **lx**.

Exalta vocem tuam q̄

ornate et lucide annunciat suam intentionē.

Forma vero tra-

ctatus est diuisio libri. de qua dicit līam p̄sequendo. **lxviiii**

Causa vero finalis hūb̄ libri tangit sub nomē hierusalē.

Hierosim enī in

scriptura aliquā accipit. p̄ ecclia militante. **Apoel. xxij.** Aidi ci-

uitatē sanctā hierosim nouaz descendētē de celo rē.

Aliq̄ vero

ecclie triūphante. **Sal. iiij.** Illa q̄ sursum ē hierusalē libera

est. **lxviiii** Finis autem hūb̄ libri duplex est. **lxviii** p̄linqu. **lxix** instru-

ctio seu edificatio ecclie militantis sub nomē hierusalē de-

signate. ppter quod dicitur. **j**. **lx**.

Surge illuminare hierusalē: q̄r ve-

nū lumē tuū. **lx**. p̄pheta Esaias illuminās totū statū ecclie.

lxiiii Ille autē ē finis ultim⁹ et remotus videlicet cōsecutio sup̄e-

beatitudinis in ecclia triūphante q̄ p̄ hierusalē intelligit. **lxviiii**

q̄d dicit. **j**. **xxij**.

Oculi tui videbūt hierusalē ciuitatē opulen-

tam tabernaculū quod nequaq̄ vltra transferri poterit. **j**. **p**

pheta enī Esaias videm⁹ nūc p̄ speculū et in enigmate: sed post

ea in futuro lucide videbimus et aperte. qđ nobis cedat rē.